

جلسه ۲۲۵

صورت مشروح روز چهارشنبه پنجم شهری قفده الحرام ۱۳۲۹

رئیس - آقای مونت الملك مقارن غروب بجای خود جلوس نمودند پس از ده دقیقه مجلس تشکیل گردید صورت مجلس روزشنبه ۲۶ را آقای میرزا رضا خان قرائت کردند غائبین جلسه قبل - بدون اجازه آقایان ، حاج آقا - فرزانه - میرزا مرتضی - قلی خان - طباطبائی - مدرس - حاج امام جمعه - حاج سید ابراهیم - آقا میرزا ابراهیم خان - دکتر امیرخان - مریش آقایان ؛ میرزاهلی اکبرخان دهغدا - آقا سید محمد باقرادب - آقایانیکه بوقت مقرر حاضر نشده اند - آقای نیرالسلطان يك ساعت ونیم آقای حسن علی خان يك ساعت وده دقیقه - آقای افتخارالواهلین و آقای ممتدالتجار یکساعت آقایان دکتر اسمعیل خان - ناصرالاسلام - حاج شیخ اسدالله - آقا میرزا ابراهیم قمی هریک ۴۰ دقیقه .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی هست (اظهاری نند) .

رئیس - صورت مجلس تصویب شد .
رئیس - رقعته از آقای رئیس الوزراه رسیده است برای اطلاع خاطر آقایان قرائت میشود بعبارت ذیل قرائت شد .

بتاریخ پنج شهر ذی قفده الحرام ۱۳۲۹ .
 مقام محترم ریاست مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه .

چون امروز کسالت بنده زیادت شد . و حالت آمدن بمجلس مقدس و معرفی وزراء عظام را ندارم از آن طرف هم تاخیر تشکیل کابینه در این موقع باریک اثرات سوء دارد لهذا عاجلتاً آقای مشیرالدوله بوزارت مارف و آقاان و ثوق الدوله و معاضد السلطانه را بوزارت امور خارجه و وزارت پست و تلگراف شغل سابق خودشان معرفی می نمایم تا حال بنده بهتر شود و تشکیل وزراء را نموده همگی متفقاً بمجلس مقدس حاضر شده معرفی نمایم و تا زمان تکمیل وزراء آن آقایان علاوه بر وزارت خانه خودشان نظری هم بامور مهمه سایر وزارتخانه ها نیز باید داشته باشند (نجفقلی بختیاری)

رئیس - آقای وثوق الدوله وزیر امور خارجه بواسطه يك امر مهمی نتوانستند حاضر شوند چون بنده مسیوق هستم که مشغول انجام کار مهمی هستم لازم دانستم بعرض آقایان برسانم دو فقره فریضه مهمی بمجلس رسیده بود که کمیسیون عرایض لازم دانسته بعرض مجلس برسد یکی از آقای سردار اسعد است و یکی از آقای سردار محبی

(اولی فریضه آقای سردار اسعد بعبارت ذیل قرائت شد) ۱۴ شهر ذیقفده ۱۳۲۹ از پاریس - خدمت آقای رئیس مجلس مقدس شورای ملی دام - اقباله بعضی اخبار واصله از طهران مخفص رامجبور بعرض و اظهار مبادر که از بدو مشروطیت ایران تا بحال هیچ وقت لغزشی در خدمتگذاری حاصل نکرده همیشه با قلب قوی از بزل جان و مال مضایقه نموده ام بانیتی خالص خدمت نموده بازم بهمان نیت برای جان فشانای در راه آزادی و استقلال وطن حاضرم (میکوم و میباش از همده برون) از هیچ اتقافی دلتنگ از هیچگونه اندامی برای استقلال وطن

رئیس - رای میگیریم آقایانیکه رایورث کمیسیون محاسباب را تصویب میکنند ورقه سفید خواهند داد و آنها که تصویب نمیکنند ورقه کبود (در این موقع شروع باخندرای شده آقای حاج میرزا رضاخان اوراق رای را باین عده احصاء نمود ورقه سفید ۵۸)

رئیس - با اکثریت ۵۸ رای تصویب شد يك مطلبی چندی قبله مجلس آمده تکلیفش معلوم نشد حالا مجدداً وزارت معارف رقعته نوشته اند قرائت میشود وبدون مذاکره رای گرفته میشود . (بعبارت ذیل قرائت شد)

از طرف وزارت معارف و اوقاف و فوائد عامه **آقای حاج شیخ الرئیس** بوجوب شرحی که بوزارت معارف مرقوم نموده وسوادش را لفاً ملاحظه بفرمائید تقاضا کرده اند که مبلغ ششصد تومان از حقوق دیوانی ایشان تصویب شود در حق آقای حسام همایون پسرشان برقرار گردد که بارویارفته تکمیل تحصیلات خود را بنماید و وزارت معارف این تقاضای معزای الیه را چون تحمیل جدیدی نیست تصویب و تصدیق بنماید و در ضمن يك ماده قانونی پیشنهاد مجلس مقدس می نماید حالا بسته بنظریات امضاء آن ساحت مقدس است کدر اسعاف حاجت ایشان هر طور رای دهند مجری گردد .

ماده - دولت مبلغ ششصد تومان از بابت حقوق دیوانی حاج شیخ الرئیس را که بخرج فارسی وغیره منظور شده است در باره پسرش حسام همایون مقرر میدارد که تا مدت پنجسال بعنوان مقرری تحصیل منظمأ باو عاید دارد .

رئیس - رای میگیریم باین ماده آقایانیکه تصویب میکنند ورقه سفید و آقایانیکه تصویب نمیکنند ورقه کبود خواهند داد در این موقع شروع باخند رای شده و آقای حاج میرزا رضا خان اوراق رای را بده ذیل احصاء نمود . ورقه سفید ۲۴ ورقه - آبی ۳ .

رئیس - بلانکلیف مانده دستور جلسه سه شنبه انتخاب هیئت رئیسه و کمیسیونها و تعیین شعبات و بقیه قانون شرکتهای تجارتی مخالفی نیست (آقای ادیب التجار اجازه خواستند) اگر راجع بقانون منع احتکار است رایورث نرسیده است تأکید میشود زودتر میرسد .

معززالملک - چون در ضمن دستور جلسه آتیه انتخاب هیئت رئیسه را معین فرمودید تصور میکنم مجلس بکمرتبه رای خودش را در این خصوص داده است که همین هیئت حالی برقرار باشند .

رئیس - خیر آن رای برای تاچند روز قبل بود دیگر آنکه بعضی کمیسیونها باید تغییر پیدا بکنند بواسطه اینکه بعضی آقایان از بعضی کمیسیونها استعفا میکنند کداخل کمیسیون دیگر شوند و باین جهت کمیسیونها اکثریت پیدا نمیکنند اگر باید هیئت رئیسه هم باقی باشد ممکن است در آن جلسه پیشنهاد کنند رای گرفته شود ولی کمیسیونها و شعبات باید تجدید شود در این موقع که یکساعت بیست دقیقه قبل از غروب است رئیس حرکت کردند و جلسه ختم شد .

نمائیم این است که بنده مخالف ناقصور هستم اکتفا بتقصیر شود لفظ تصور حذف شود بهتر است .

بجهت - حکماً لفظ تصور باید اینجا باشد برای اینکه یکتفر که نمیتواند شرکاءه را بر این انقاد مجلس شرکاءه مجبور کند و در ندادن تبتم هم اموال شرکت تلف میشود ولی وقتی تصور کردوبه محکمه اظهار شد و ثابت شد از طرف محکمه حکم صادر میشود باین واسطه اگر لفظ تصور را بنویسیم اسباب ابطال حقوق شرکاءه میشود .

حاج شیخ اسدالله - عجب بیانی فرمودند که باید جلش نکنند بمحکمه بجهت اینکه از همده انجام خدمت بر نیامده است این يك چیز فریبی است اگر تقصیری کرده جلش نکنند بمحکمه و موافق این ماده مجازات شود عیب ندارد اما اگر قاصر است و تقصیر نکرده دیگر جلب کردن او بمحکمه لازم نیست که استنطاق نمایانند از همده انجام خدمت بر نیامده این استنطاق لازم ندارد .

مخبر - یکمرتبه این است که همان شکلی که فرمودند تکالیف خودش را میداند که چه بکنند عمل نمیکنند و تقصیر میکند یکمرتبه این است که قبول کرده است تصور کرده و عمل نکرده است بعد که میگویند چرا نکرده میگوید نمیدانستم این تکلیف بنده است و معلوم میشود که تکلیف خودش را ندانسته است در این مورد او میتواند بشرکاءه دیگر اطلاع بدهد و استعفا از اینکار بکند تا هر کس لایق است انتخاب نمایند بواسطه همین قصوریکه کرده است و استعفا هم ننداده است البته باید جلب بمحکمه هم بشود و مجازات هم بشود .

رئیس - رای میگیریم بماده ۸۳ بطرفی که قرائت شد آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد بقیه این قانون حاضر نیست **افتخارالواعظین** - غیر .

رئیس - رایورث کمیسیون محاسباب خوانده میشود (بعبارت ذیل قرائت شد)

کمیسیون محاسباب در روز دوشنبه ۱۹ ذیقفده در تحت ریاست شاهزاده دکتر حیدر میرزا منقد شد و در خصوص مبلغ سیصد و پنجاه تومان اعتباریکه اداره مباشرت مجلس بجهت طبیع قوانین و فهرست اموری که در این دوره تقنینیه از مجلس شورای ملی گذشته است مذاکرات لازم بعمل آمده نظر بلزوم و اهمیت این امر اعتباری را که اداره مباشرت خواسته تصویب و ماده ذیل را پیشنهاد مجلس بنماید .

ماده واحده - برای طبیع قوانین مصوبه مجلس شورای ملی در این دوره تقنینیه مبلغ سیصد و پنجاه تومان با اداره مباشرت مجلس اعتبار داده میشود .

آقا محمد پروجردی - این اعتباریکه خواسته اند برای طبیع قوانین دوره تقنینیه کدام دوره تقنینیه است از چه زمان است از اول این دوره است یا بعضی است خوب است توضیح بفرمائید .

ارباب کیخسرو - در این رایورث قید شده است که از چه زمان است در این دوره تقنینیه آنچه قوانین گذشته و فهرست اموری که از مجلس گذشته است طبیع خواهد شد .

روگردان نخواستیم بود اما چنانکه مکرر عرض کرده و اینک تأکید مینمایم هیچ خدمت دولتی را رسماً نمیتوانم قبول کنم و بعضی انتشارات که در باب قبول شغل از این بنده میبندند باید اکیداً تکذیب شود و این بنده حاضر قبول هیچگونه شغل و منصبی نیستم و هیچ شغلی بنده نمیتوانم مستقیماً بپذیرم خدمت با آزادی و استقلال این ملک مناصب لازم ندارد بطوریکه همیشه امتحان صداقت و راستی خود را داده‌ام باز هم حاضر امتحان مجدد در خدمتگذاری هستم مستهجم در تکذیب انتشارات که مخالف عهد و پیمان شخص این بنده است اقدامی عاجل بفرمایند و چنانچه مقتضی دانند بین این و جیزه را در مجلس مقدس شورای ملی قرائت فرمایند (علی قلی بختیاری) (تمام گفتند صحیح است) .

رئیس - چون کافد آقای سردار محبی خیلی مفصل بود کمیسیون هرایض آنرا خلاصه کرده اند خواننده میشود (ببابت ذیل قرائت شد) راپورت کمیسیون هرایض هریضه ای از آقای سردار محبی بمجلس محترم شورای ملی عرض شده بود کمیسیون هرایض لازم دید که خلاصه آنرا برض مجلس مقدس برساند (خلاصه هریضه اول کسی که کسب از ورود محمدعلی میرزا داوطلب شد که جلوگیری از محمد علی میرزا بنمایند بدون تمل با آن خطرات بطرف مازندران حرکات و مشکلات اردو کشی وغیره را تحمل بر فتوحات پی در پی وشکست محمدعلی را نائل شد این بنده بود ولی اخیراً بواسطه خیانت بعضی از همراهان وضدیت علنی دیگران دچار بعضی مشکلات شده است استرحام مجلس مقدس را بطرف خود جلب مینمایند که از طرف مجلس شورای ملی بدولت توصیه شود که هرچه زودتر قوای لازمه که خواسته است دولت بایشان برساند تا زحمات ایشان هدر نرفته تولید مشکلات فوق الماده برای دولت دست نهد .

رئیس - آقای سلیمان میرزا در این باب اجازه خواسته بودید .

سلیمان میرزا - بله اول آنچه که آقای سردار اسعد نوشته اند محتاج بتذکر نیست شخص ایشان بعد از بیاردمان مجلس تا امروز چندین دفعه در چندین مواقع مهم امتحانات خیرخواهی و آزادی خودشانرا مافوق آنچه متصور است داده اند و مجلس نمیتواند بگوید که شخص دیگری مثل ایشان این قسم در مواقع خطر آنقدر فداکاری کرده باشند و این خدمات فقط از برای ضبط آزادی بوده است و بدون هیچ ملاحظه خودشانرا و خانواده و برادرها و فرزندان های خودشان و کسان خودشانرا در این راه فدا کرده اند و خدمات ایل جلیل بختیاری در مواقع عیدیه پس از بیاردمان مجلس هموا در نظر ملت و خصوصاً در این اواخر در وقت ورود محمد علی میرزا که اقدامات خودشانرا مجدداً بر عمره بروز و ظهور رسانیده اند و در تمام اهل عالم فهمانیده اند که اقدامات وفاداری آنها فقط برای آزادی بوده است و آزادی را از برای آزادی میخواهند لاغیر و درباره این شخص هیچ ملاحظه و نظری در کار نیست و انصافاً هم در آزای خدمات و صنمات چنین شخصی که از همه چیز خود در مقام آزادی و استقلال منکست میکند در دیگر هیچ چیزی نیست که مقابله بکند که شخص بگوید

فلان چیز در مقابل زحمات ایشان جزائی و یاداشی است مگر اینکه بگوئیم آزادیخواه است و آزادی میخواهد برای غیر و آزادی را دوست دارد برای نوع انسانی و خودش را بزحمات می اندازد و صدمه میدهد برای آنکه تحصیل آزادی برای ملت بکند و هر کس نسبتی بر علیه ایشان بدهد همه میدانیم که کذب محض است و ایشان هیچ نظری جز آزادی در نظر ندارند و در موضوع آقای سردار محبی هم همانطوریکه در خلاصه هریضه شان هست اول کسی هستند که رفتند بچنگ محمد علی میرزا در طرف مازندران و همه قسم در این جنگها فتوحات پی در پی نمودند در جنگ بارشید السلطان و در سواد کوه و در جاهای دیگر امتحانات خود را داده اند لکن در این اواخر همانطور که گفته اند بواسطه خیانت های بعضی اشخاص خائن این واقعه اخیر رخ داد امبدواریم که از طرف هیئت دولت همه قسم مساعدت و همراهی بایشان بشود تا بهمت اولیای امور و شجاعت خودشان همه قسم جبران گذشته را بکنند و مجدداً خیر یک فتح عده بما برسد (اغلب تصدیق کردند)

دکتر اسمعیل خان - از حیثیاتی که از طرف نمایندگان نسبت بخد متکذاری آقایان سردار اسعد و ایل جلیل بختیاری عموماً و درباره آقای سردار محبی خصوصاً میشود جای خیلی خوشوقتی است و اسباب تشویق خدمتگذاران مشروطه است باین واسطه بنده عقیده ام این است که اگر سایر آقایان نمایندگان در این حسابات شریک هستند تقاضا میکنم که اظهاری از طرف مجلس بهیئت دولت بشود که بتقاضای آقای سردار محبی مساعدت و همراهی بشود (تصدیق کردند)

رئیس - همینطور اقدام میشود - یک جزء دستور امروز انتخاب هیئت رئیسه است .

سلیمان میرزا - انتخاب هیئت رئیسه آنوقتنی که جزء دستور شد وقت جلسه را هم در ساعت دو قرارداد بودند و بواسطه انتظار معرفت هیئت وزراء و قمتان بآخر رسید اگر آقایان نمایندگان موافقت داشته باشند تقاضا میکنم این انتخاب را برای روز شنبه بگذارید .

رئیس - چون جزء دستور بوده باید رأی بگیریم - آقایانیکه موافقت دارند که انتخاب هیئت رئیسه باشد برای روز شنبه قیام نمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - روز شنبه سه ساعت بغروب مانده دستور تجدید انتخاب هیئت رئیسه - کمیسیونها - و شعبات خواهد بود .
مجلس سه ربع از شش گذشته ختم گردید

جلسه ۴۳۶
صورت مشروح روز شنبه سیم شهر ذی الحجه الح ۱۳۲۹

رئیس - (آقای مؤمن الملک) دو ساعت و نیمه قبل از غروب آفتاب بجای خود جلوس نمودند و پس از ده دقیقه مجلس افتتاح شد .
صورت مجلس روز چهارشنبه سنج را آقای آقا میرزا رضا خان نایب قرائت نمودند .
غائبین جلسه قبل بدون اجازه

آقایان آقا میرزا ابراهیم خان - حاج آقا - حاج امام جمعه - رکن الممالک فرزانه مریش آقای آقا سید محمد باقر ادیب - آقایانیکه از وقت مقرر تاخیر نموده اند دکتر امیرخان - آقا میرزا ابراهیم قمی یکساعت و نیم میرزا یانس یکساعت و چهل دقیقه معزز الملک یکساعت آقای کاشف ۳۵ دقیقه آقای طباطبائی یکساعت .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی هست (ملاحظاتی نیست)
صورت مجلس تصویب شد دستور امروز انتخاب هیئت رئیسه است اول شروع میکنم بانتخاب رئیس در این وقت شروع بانتخاب رئیس شده و آقای حاج میرزا رضاخان برای نظارت در استخراج آراء شروع باستفراغ نموده و آقایان آقا محمد و حاج سید ابراهیم و نجم آبادی را بحکم قرعه تعیین و آراء را بطریق ذیل استخراج نمودند مهره تقشبه و اوراق رأی هریک (۶۳) آقای مؤمن الملک با اکثریت (۵۱) رأی آقای ذکاء الملک با ده رأی آقای حسنعلی خان یک رأی و ورقه سفید یک عدد .

رئیس - گمان نمیکند لازم باشد که ابتلاء کنیم که خود بنده باین افتخار نائل شده .
(تصدیق کردند)

رئیس - انتخاب یک نفر نایب رئیس .

مؤمن السلطنه - آقایان مستحضرو نظر بر این بنده در موقع مذاکره امتداد مجلس بر آقایان شده است که عقیده بامتداد نداشتیم ولی در همان وقت بنده عرض کرده که چنانچه اکثریت مجلس امتداد را تصویب کند بنده هم تبعیت میکنم و در مجلس حاضر خواهم شد ولی پیش از این نخواهد بود و بهمین جهت بود که در ۲۴ رقمه استعفای خودمرا از نیابت ریاست کتباً خدمت آقای رئیس عرض کرده بودم و حالا هم از آقایان خواهش می کنم که بنده را بهیچ سمتی در هیئت رئیسه انتخاب نفرمایند انتخاب فردی است .

شروع بانتخاب نایب رئیس شده و آقایان نظار سابقه آراء ذیل را استخراج کردند

مهره تقشبه (۶۶) اوراق رأی نیز (۶۶) ذکاء الملک ۵۹ رأی حاج سید نصرالله ۶ رأی ورقه سفید یکی

رئیس آقای ذکاء الملک بسمت نیابت ریاست با اکثریت ۵۹ رأی انتخاب شدند انتخاب نایب رئیس دیگر (تبعیت گفتند)

شروع بانتخاب نایب رئیس دیگر شده هیئت نظار سابقه آراء ذیل را بر ترتیب سابق استخراج نمودند مهره تقشبه (۶۸) اوراق رأی (۶۸) آقای حاج سید نصرالله (۴۱) رأی آقای متین السلطنه (۲۳) رأی آقای معزز الملک (۳) رأی ورقه سفید یک عدد

رئیس آقای حاج سید نصرالله بسمت نیابت ریاست با اکثریت (۴۱) رأی از (۶۸) نفر نمایندگان حاضر انتخاب شدند انتخاب چهار نفر مشایخ اشغاف جمعی بطریق فوق احد رأی شده و هیئت حضار سابقه اوراق رأی را بطریق ذیل احصاء نمودند مهره تقشبه (۶۸) اوراق رأی ۶۸